

поточної дебіторської заборгованості. Тому, в рядку 1125 Балансу («Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги») відображають заборгованість покупців або замовників, зменшену на РСБ.

Варто зазначити, що відповідно до стандартів бухгалтерського обліку та до чинного Податкового Кодексу України [2] трактування дебіторської заборгованості, зокрема процес визнання її безнадійною є різним. Тому, процес створення резерву та процес його використання матиме свої особливості для підприємств, які складають Декларацію з податку на прибуток із використанням різниць. Вивчення податкової сторони даного питання буде перспективою подальших досліджень та публікацій.

Отже, за результатами проведеного аудиту поточної дебіторської заборгованості менеджмент Компанії та інші зацікавлені користувачі відповідної звітності, можуть: адекватно аналізувати дебіторів на предмет їх надійності та платоспроможності; контролювати роботу власного персоналу (зокрема, бухгалтера з обліку дебіторської заборгованості та менеджерів по роботі з клієнтами); приймати рішення стосовно подальшого планування діяльності досліджуваного суб'єкта; визначати його фінансову стійкість та, прогнозувати вплив на подальшу базу оподаткування підприємства.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів від 25.02.2020 р. № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 15.11.2020).
2. Податковий кодекс України від 02.10.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 15.11.2020).
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Наказ Міністерства фінансів від 08.10.99 р. № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення: 15.11.2020).

УДК 657.6

Пугаченко Ольга Борисівна,
к. е. н., доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування,
Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький, Україна

АУДИТ ДОВГОСТРОКОВИХ КРЕДИТІВ БАНКІВ

У розділі II пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан) «Довгострокові зобов'язання і забезпечення» передбачено рядок 1510 «Довгострокові кредити банків».

Довгострокове зобов'язання за кредитною угодою (якщо угода передбачає погашення зобов'язання на вимогу кредитора (позикодавця) у разі порушення певних умов, пов'язаних з фінансовим станом позичальника), умови якої

порушені, вважається довгостроковим, якщо: позикодавець до затвердження фінансової звітності погодився не вимагати погашення зобов'язання внаслідок порушення; не очікується виникнення подальших порушень кредитної угоди протягом дванадцяти місяців з дати балансу [1].

Аудитору необхідно пересвідчитись щоб довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки, відображались в балансі за їх теперішньою вартістю, оскільки визначення теперішньої вартості залежить від умов та виду зобов'язання.

Основними завданнями аудиту на даному етапі є: перевірка дотримання чинного законодавства щодо операцій з отримання, використання і повернення довгострокових банківських кредитів; перевірка забезпеченості, обґрунтованості та реальності отримання кожного окремого кредиту; підтвердження достовірності цього виду довгострокової кредиторської заборгованості; засвідчення наявності, правильності і належності якості документів для оформлення довгострокових кредитів; підтвердження дотримання встановлених вимог до оформлення договору застави при отриманні кредиту; перевірка правильності нарахування відсотків та їх віднесення на рахунки обліку витрат; з'ясування цільового характеру одержаних довгострокових кредитів, повноти і своєчасності їх погашення (цілі отримання і використання, порядок погашення «тіла» кредиту, наявність прострочених заборгованостей); підтвердження своєчасності сплати нарахованих відсотків та суми кредиту (згідно графіку погашення, достроково, з порушенням встановлених строків, із сплатою пені); встановлення фактів наявності і причин виникнення простроченої заборгованості підприємства за довгостроковими кредитами банків; оцінка залишків непогашених довгострокових кредитів та відсотків за ними (облік відсотків, участь відсотків в оцінці майна і формуванні фінансових результатів); перевірка правильності відображення у бухгалтерському обліку операцій, пов'язаних з отриманням і використанням банківських кредитів, а також з їх поверненням.

Джерелами інформації при аудиторській перевірці довгострокових кредитів банків є: нормативні документи, що регламентують порядок отримання, використання та повернення банківських кредитів; Наказ про облікову політику підприємства; документи, що підтверджують доцільність отримання кредиту (рішення власників, розрахунки, порівняльні таблиці умов кредитування); первинні банківські документи (виписки банку – при списанні сум погашення «тіла» кредиту та відсотків за умови погашення заборгованості з поточного рахунку; платіжні доручення за умови перерахування в інші банківські установи); кредитні договори (угоди) та додатки до них, розрахунки величини застави, перелік об'єктів застави, договори страхування залогового майна та непогашення кредиту; первинні документи з обліку одержання, використання і повернення довгострокових кредитів банків; облікові регістри за рахунками 31 «Рахунки в банку» та 50 «Довгострокові позики»; журнали-ордера, оборотно-сальдова відомість та Головна книга; акти і довідки попередніх перевірок, аудиторські звіти та інша документація, що узагальнює результати попереднього контролю; фінансова, податкова та статистична звітність; відповіді на запити

аудитора; результати, які отримано під час перевірки тощо.

Аудитор перевіряє щоб на рахунку 50 «Довгострокові позики» вівся облік розрахунків за довгостроковими позиками банків та іншими залученими позиковими коштами у інших осіб, які не є поточним зобов'язанням. За кредитом рахунку 50 «Довгострокові позики» відображаються суми одержаних довгострокових позик а також переведення короткострокових (відстрочених), за дебетом – погашення заборгованості за ними та переведення до поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями.

Перевірці підлягають операції, що відображаються на таких субрахунках: 501 «Довгострокові кредити банків у національній валюті» та 502 «Довгострокові кредити банків в іноземній валюті», тобто це суми довгострокової заборгованості банкам за наданий кредит відповідно в національній та іноземній валюті; 503 «Відстрочені довгострокові кредити банків у національній валюті» та 504 «Відстрочені довгострокові кредити банків в іноземній валюті» – суми відстроченої заборгованості банкам за кредит, термін погашення якого відстрочено, відповідно в національній та іноземній валюті.

При аудиті даного напрямку слід пам'ятати, що рахунок 50 «Довгострокові позики» має ще субрахунки 505 «Інші довгострокові позики в національній валюті» та 506 «Інші довгострокові позики в іноземній валюті», на яких відображаються суми довгострокової заборгованості щодо зобов'язання із залучення позикових коштів (у частині відсоткових позик), відповідно в національній та іноземній валюті. Проте, дані господарські операції у частині відсоткових позик відображаються у рядку 1515 «Інші довгострокові зобов'язання» Балансу (Звіту про фінансовий стан), а тому їх перевірку слід здійснювати на відповідному етапі аудиту довгострокових зобов'язань та забезпечення.

Аудитор повинен пересвідчитись, що аналітичний облік ведеться за позикодавцями (банками) в розрізі кожного кредиту (позики) окремо та строками погашення кредиту (позик).

Перевірці підлягають операції з відображення витрат у кореспонденції дебет 50 «Довгострокові позики» за кредитом рахунків: 15 «Капітальні інвестиції», 30 «Готівка», 31 «Рахунки в банках», 33 «Інші кошти», 34 «Короткострокові векселі одержані», 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал», 42 «Додатковий капітал», 46 «Неоплачений капітал», 48 «Цільове фінансування і цільові надходження», 50 «Довгострокові позики», 52 «Довгострокові зобов'язання за облігаціями», 55 «Інші довгострокові зобов'язання», 60 «Короткострокові позики», 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями», 68 «Розрахунки за іншими операціями», 71 «Інший операційний дохід», 73 «Інші фінансові доходи», 74 «Інші доходи».

Також перевіряють правильність проведених операцій в обліку у кореспонденції за дебетом рахунків: 14 «Довгострокові фінансові інвестиції», 15 «Капітальні інвестиції», 30 «Готівка», 31 «Рахунки в банках», 33 «Інші кошти», 35 «Поточні фінансові інвестиції», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 42 «Додатковий капітал», 45 «Вилучений капітал», 48 «Цільове

фінансування і цільові надходження», 50 «Довгострокові позики», 51 «Довгострокові векселі видані», 52 «Довгострокові зобов'язання за облигаціями», 53 «Довгострокові зобов'язання з оренди», 60 «Короткострокові позики», 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями», 62 «Короткострокові векселі видані», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 64 «Розрахунки за податками й платежами», 65 «Розрахунки за страхуванням», 68 «Розрахунки за іншими операціями», 84 «Інші операційні витрати», 85 «Інші затрати», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності», 95 «Фінансові витрати» із відображенням по кредиту рахунку 50 «Довгострокові позики» [2].

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» : Наказ М-ва фінансів України від 31 січ. 2000 р. № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення: 16.11.2020).

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ М-ва фінансів України від 30 лист. 1999 р. № 291 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 16.11.2020).

УДК 657.6.012.16

Роздобудько Валерій Васильович,
к.е.н., доцент кафедри фінансового аналізу та аудиту,
ДВНЗ «Київський національний
торговельно-економічний університет»,
м. Київ, Україна

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ СТРАХУВАННЯ РИЗИКІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АУДИТОРІВ З УРАХУВАННЯМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ

Страховання професійної відповідальності є надійним і ефективним інструментом управління ризиками діяльності суб'єктів аудиторської діяльності. Діяльність керівництва суб'єктів аудиторської діяльності повинна бути спрямована на зменшення імовірності настання ризикових та повинні стосуватися комплексного підходу щодо підбору персоналу фірми, підвищення кваліфікації, безперервного контролю якості наданих аудиторських послуг, а також пошуку та прийняття клієнтів. В Україні, наявність договору страхування професійної відповідальності аудитора не є обов'язковим для всіх суб'єктів аудиторської діяльності.

Найбільша увага питанням страхування аудиторської діяльності приділяється в Швеції. Аудитори і аудиторські фірми повинні складати договори